

LIBERTATEA

— Foaie pentru săteni și muncitori, întemeiată la Orăștie, în anul 1902 —

„LIBERTATEA” ESTE
PROPRIETATEA FAMILIEI MOSTENITOARE
ALUI ION I. MOȚA

Redactor răspunzător: GAVRIL POP

PREȚUL FOII ESTE:

120 Lei pe un an, 60 Lei pe 1/2 an,
30 Lei pe 3 luni.

Scrisorile pentru redacție precum și cererile sau
banii pentru abonamente, se vor trimite pe adresa:

Iridenta I. Moța

Strada Alexandrina No. 17—BUCUREȘTI II.

Apare în fiecare Duminică

Prețul unui număr 2 Lei

M. S. Regele și Marele Voevod Mihai au plecat la Londra

M. S. REGELE CAROL II

M. S. Regele însoțit de Marele Voevod Mihai au părăsit țara Duminică plecând la Londra unde sunt oaspeții M. S. Regelui George VI. al Marii Britanii.

Mergerea în Anglia a M. S. Regelui și a Marelui Voevod Mihai are o foarte

mare însemnătate politică și de întreg poporul englez este privită cu o nespusă bucurie.

Pentru noi, această regească întâlnire înseamnă întărirea și mai mare a legăturilor de strânsă prietenie care le avem cu marea și puternica Anglie.

Legăturile de prietenie dintre Anglia și țara noastră sunt mai strânse din anul 1914, când am luptat împreună pentru drepturile naționalităților subjugate.

Intervenția Angliei a fost hotărâtoare pentru soarta românilor din Ardeal subjugată de Unguri, intervenția fericită care a pus umăr puternic la răsturnarea jugului de pe grumazul Ardelelenilor. Românii nu pot uita aceasta!

Nu pot uita că atunci când la Paris s'au croit hotarele cele nouă ale lu-

MARELE VOEVOD MIHAI

mii, delegații englezi ne au sprijinit din toate puterile ca să ne eliberăm pământul din robia străinilor. Iar azi, când lumea întreagă trece prin frământări, țara noastră strânsă în brâul puternic al unor neamuri cari ne dușmănesc, are și acuma lipsă de sprijinul puternicei Anglie.

Strălucita primire care s'a făcut în Anglia M. S. Regelui dovedește cu prisosință că nici poporul englez nu a uitat prietenia ce ne leagă.

Să avem cele mai bune nădejdi că mergerea la Londra a M. S. Regelui va avea roade îmbelșugate, pe cari întreg poporul românesc le corește din toată inima!

G. P.—Pr pas

M. S. REGELE OCROTITORUL STUDENȚIMEI

D. ministrul al Educației Naționale răspunzând, într'un cerc de gazetari, la o întrebare asupra învățământului universitar, a făcut următoarea importantă declarație:

»Regimul actual arată o deosebită grijă pentru nevoile tineretului, pe care vrea să-l pregătească în condiții optime în vederea rolului ce-l va avea mâine.

»Prin reformele, ce am adus la Ministerul Educației Naționale, am și schițat această politică. Sporirea burselor, concentrarea învățământului universitar, întinerirea Corpului Didactic, sunt măsuri cari ilustrează această concepție. Dar aceasta este numai un început. Studiez acum un program de largi înfăptuiri privind viața tinerilor universitari. Căminu-

rile, cantinele, bibliotecile, sporturile trebuiesc astfel organizate, încât studenții merituosi să găsească toate înlesnirile și să se creeze o viață plăcută și prielnică învățătorei.

»Dacă am luat măsuri severe împotriva celor cari întrebuințează calitatea de student pentru agitații primejdioase ordinei de stat, în schimb nu voi cruța niciun sacrificiu pentru a crea celor ce se devotează studiilor, condiții prielnice sub raportul sufletesc și material.

»Voi prezenta deasemenea Consiliului de Miniștri, un proiect, după care recrutarea în funcțiunile publice să nu mai fie lăsată hazardului personal,

NESOCOTIȚILOR, — UNDE VI-E CAPUL!

Ori unde te-ai duce, nu auzi vorbindu-se altceva decât despre cât au pierdut Cehii, cât au primit Nemții, iar acum de nou, cât au luat Ungurii. De când cu anumite svonuri (pe cari noi le credem vorbe de clac) cari vin tot mai stăruitoare dela Budapesta, pe fețele unor fricoși s'a așezat o teamă, care zice: Oare ce va fi cu noi? — Oare nu vom păți și noi ca Cehii — și alte asemenea vorbe. Ba unul, mai fricos decât ceilalți și — chipurile — mai împăciuitor, zice: hai să le dăm Ungurilor partea care li-se cuvine!, partea cu unguri mai mulți, ca să nu ne punem rău cu Nemții, că pe semne ei (Nemții) îi ajută și se mânia dacă nu facem pe placul Ungurilor...

Nesocotiților! Locul ar fi, nu să vă luăm cu vorbe bune, cu dojană pârintească, ci să vă trimitem în fața judecătorei celor mulți, cari au credința neclintită, că Ardealul a fost ciuntit de Unguri și noi nu le-am ciuntit lor țara!

La pacea cea mare, al României hotar a fost tras numai până acolo până unde se întinde neamul românesc! Nici cât e negru sab unghie nu am luat dela Unguri. Și dacă n'am luat nimica, avem a le da ceva napoi? Știind toate acestea, mai încape vreo îndoială, se mai poate afla un singur om cu mintea întreagă care să poată dărui o falcă de pământ din Ardealul nostru? Doar l'ar blestema moșii și strămoșii cari zac sub glie și cori s'au luptat din toate puterile ca să scoată Ardealul din mâna Ungurilor.

Nu, prietene, asta nu se va întâmpla! Noi nu suntem nici Cehi și nici Slovaci! Noi a mers cu hotarul până unde a vrut dreptatea lui Dumnezeu și a sângelui nostru, vărsat în lupta de desrobire. Acesta e numai al nostru. Și nu-l dăm!

Dacă zic englezii așa! Noi îi primim?

Englezii au luat întotdeauna apărarea evreilor și s'au hărțuit cu alte neamuri (ca germani, de pildă), că de ce îi a lungă, că de ce nu i lasă să trăiască și ei, cei puțini, în mijlocul unui popor mare, cum este cel german, între care nici că se cunoștea numărul lor mic. Germanii nu au ascultat povăja englezilor. Ba uneori le au zis: — »Dacă vi-s așa de dragi, duceți-i la voi!

Nu mai că se pomeniră englezii cu evreii la ușă. Alungați din Germania, ei nu voiră să se ducă în Africa ori în altă țară, — unde au de muncit cu

brațele ca să-și câștige pâinea, nu cu înșelăciune și cu furt — bătură puternic la ușa Angliei și cerură sălaş.

Englezilor le strică pe dată socotelile — nici ei, ca nici care alții, nu erau prea bucuroși de asemenea oaspeți. Miniștrii trebuiră să se adune la sfat, să iee pe dată o grabnică hotărâre. Și iaca ce ziseră:

»Țara noastră nu este o țară care să îngăduie o colonizare largă a unui mare număr de emigranți! Nouă ni-i milă de evreii alungați din Germania, vrem să-i ajutăm, vrem să le aflăm și lor un loc unde să crească și să se înmulțească, dar nu pe pământul nostru! Ori unde în lume, pe pământul oricui, numai pe al nostru nu!

Așa bunătate de suflet am voi să avem și noi. Dacă englezii au atâta milă de jidani, noi de ce să avem mai multă? Noi cu ce drept să i primim, în țara noastră mică, strâmtă, și plină de ei, când în Anglia cea largă ei nu au loc!

Ca englezii de buni la inimă ar fi trebuit să fim noi dela început. Să fi zis și noi că ni-i milă de bieții evrei, dar să nu-i fi lăsat în țara noastră, să nu fi fost prea de tot milostivi, până ce se urcară pe masa noastră. Iaca acuma, ne tot vâcărim că ce ne-om face cu milionul nostru de evrei și ni-meni nu ne mai dă vre un sfat. Toți zic: — Descurcați-vă acuma cum o fi vrea, dacă a fi fost bucuroși de oaspeți!

Oameni cari nu-și schimbă năravul

I-a ajutat norocul pe vecinii noștri Unguri să-și lărgească țara cu o falcă mărișoară de pământ și cu un mănunchiu bun de oameni, care trece de un milion și omenesc ar fi ca ei să-și vadă, acum de țara lor, să o îngrijească, mai cu seamă să-i facă pe cei cari nu sunt de un neam cu ei, dar soarta i-a aruncat subț dânsii (ca de pildă pe Slovaci cari numără câteva sute de mii), să i facă a se simți ca în casa lor, nu dintr'o dată cu un jug greu după grumaz.

În loc să i iee cu buna pe slovacii rămași acum subț stăpânirea lor, s'au apucat să i bată, să-i schingiuie, chiar să i omoare. Iaca ce ne destăinuiește o telegramă proaspăt sosită din partea aceea:

Coloniștii din Macov, de pe insula Zitay (pe Dunăre), au fost despărțiți de soțiile lor, cari au fost apoi necistite și bătute de soldații unguri. Un slovac care a voit să sară în ajutorul femeilor a fost străpuns cu baionetele.

La Hegey, în apropiere de Galanta, un învățător slovac a fost atacat de mai mulți unguri și bătut până când a murit!

Iata — iubite ceilor! — o dovă că care nu are tăgadă, despre năravul cel moștenit al Ungurilor! Istoria noastră, a celor cari am avut nefericirea să-i avem stăpâni, este plină de astfel de schingiuiri, de astfel de nelegiuiri strigătoare la cer! În ci pa în care ziarele ne-au arătat că mai multe sute de mii de Slovaci au

„PATRIOTII“ CU PERCIUNI

Ziarul evreesc „The Jewish World“ din 8 Decembrie 1911 scrie: „Când un EVREU se arată înfocat patriot englez, francez sau american, acestuia nu este decât o înghețaciună la care el recurge, spre a face plăcere fără în care locuiește“.

După ce-au citit acestea, — înțeleg „goimii“-acum
Cât de mult iubește Franța „patriotul“ LEON BLUM?
Iată cum își es din minte, — pe măsură ce trec anii, —
Și 'ntre ei cum se demască reciproc acum JIDANII!

Chiar cinstit de ar fi să fie LEON BLUM, cerând ce cere, —
Adică 'narmarea Franței spre-a-și spori a ei putere, —
Nu de dragul mândrei Franțe, înarmarea-i cere el,
Ci ca să doboare REICHOL înamic lui ISRAEL!..

Așa dar, e-un geniu IUDA, — și dovadă i BLUM sub soare:
El, c'un singur foc de pușcă, vrea doi epuri să doboare...
Inșă, jos căzându-i masca, — poate să dea și cu tunul, —
Din doi epuri ce-i vrea în traistă, n'o'mpusce Blum nici unul!..

Radu Bardă

Tisa

Tisă lată și adâncă Căci „veniți“ denuștiu unde
Brău dușman al Țării mele, Obositi să s'odhnească,
De ce nu înghiți maghiarul Azi cu jale văd că dâșșii
Și păcatels lui grele. Taravreausă-mistășănească.

Umflă-te de poji, odată
Pân'la Marea cea bătrână
Du cu tin'dușmanii țării,
Căci Ți stau la îndemână!

Trimisă de jăranul
COMAN ORFANUL

STRIGĂTURI DIN BANAT

Facă-l dracu numai zdrelie
Pă bărbatul mândri mielie,
Facă-l zdrele deie-i foc,
Să pot avia dă iel loc.

Dă mândruța care'm placie
Nu mă pot nici cum desfacie,
Tăt cu ia aș vria să șad,
Lângă mine tăt s'o vād.

N'am găsit în alcie sacie
Mindră mie cum 'm placie,
Numai una'n Lipova
Până mor nu-o poci uita.

Mândră i, doamnie, ca bujoru,
N'o zăuit ieu până moru;
Mândră i, doamnie, ca și luna,
N'o zăuit 'n tādăuna.

In Ardial pela Bărgău
Șad fiecilie'n făgădău,
Șad la masă, biau jinars
Să lie triacă dă năcaz.

Biau jinars cu păhăretu
Ca să'și strângă suflietelu;
Biau jinarsul cu păharu
Ca să'și stâmpere amaru.

Trimise de:
Iulian P. Nichi
(Banat)

FCIȚA

Marele Kemal Ataturc a murit

Vestea încetării din viață
alui Kemal Ataturc, preșe-
dintele republicii turcești s'a
răspândit ca tușeala fulgeru-
lui peste întreagă fața pământului
intristând toate inimile. Căci Ataturc a fost iubit
de toți aceia cari au auzit sau cari-au
cetit ceva despre isprăvile sale minunate.

Este greu să muți din loc
un obicei, să-l schimbi atunci
când ai împotrivire. Dară să
schimbi o credință, este aproape
peste puțința omului. Iată meritul
lui Kemal Ataturc: A răsturnat toate
obiceiurile și chiar credințele,
făcând din Turcia o țară strălucitoare,
mare și puternică, cum nu a
putut visasa o vadă cineva!

Kemal Ataturc s'a ridicat
de jos. A urcat toate treptele
spre mărire, adăogând la istoria
vieții sale, întâi fapte vitejești
pe câmpul de luptă... și apoi fapte
politice. Pentru ca să se poată cuprinde toate

înfăptuirile pe cari le-a făcut
Kemal Ataturc, ar trebui să
se scrie cărți întregi. Pentru
icoana pe care trebuie să și-o
facă oricine despre acest om,
ajunge să se spună că din
tr'o Turcie căzută pradă
lancezării și a lenei pe
care a moștenit-o din
moși strămoși, Kemal a
făcut o Turcie nouă, tineră,
plină de viață și de
putere de muncă!

Nu s'a poicnit de nici o
împotrivire. A privit cu ochii
fintă înainte, spre capătul
unde cugeta dânsul să ducă
Turcia, și chiar dacă pentru
ajungerea la acea fintă a
trebuit să cadă capete, Kemal
nu s'a dat înapoi. Cea mai
mică sovăire l-ar fi răsturnat.
Au fost zile când toată
Turcia i-se ridicase împotrivă.
A trântit cu călcăiul în prag
și cu pumnul său de fier a
stăpânit mulțimea. Și a iz-
butit să-și ajungă fintă!

Turcia lui Kemal Ataturc
este azi o țară dintre cele

DE TOATE

O femeie europeană printre oamenii din Miazănoapte

Pentru europenii dornici de a ști totul, țările cari sunt în afară de Europa le deschide o dorință de a le vedea, de ale cunoaște. În vremea din urmă, oamenii din Miazănoapte au deschis curiozitatea europenilor, mai ales că pentru a ajunge acolo, trebuie să treacă prin mari și nebănuite primejdii.

Denuăzi a sosit în Anglia o femeie cu numele Tonie care, purtată de curiozitate, a plecat în țările unde este veșnică iarnă. Femeea curioasă a trecut prin cele mai grele primejdii. A suferit de frig, de foame, de sete și nu odată era să-și piardă viața printre ghețurile din miazănoapte cari nu se mai topesc.

Oamenii din Miazănoapte — povestesc călătoria — trăiesc o viață foarte grea. Ei nu stau pe loc multă vreme. Viața ei o petrec mereu pe drum, mutându-se dintr'un loc în altul. Din strămoși le-a rămas obiceiul ca pe un semen de al lor bolnav să-l părăsească pe drum, pradă morții. Cel părăsit nu se supără, căci și el a făcut așa când a fost sănătos, așa că obiceiul acesta s'a împământinit la oamenii din Miazănoapte.

Cum lecuiesc chinezii mătricea (reumatismul)

Acum o mie și ceva de ani, chinezii lecuiau mătricea (reumatismul) în chipul următor: Bolnavul de mătrici era legat în pat și apoi ars pe locul unde simțea durerile. Se spune că se vindeca...

Un învățat medic japonez, Chihiro Ikeda, a luat din nou în cercetare acest fel de a lecuji și după spusele unui ziar japonez, dă rezultate foarte bune. Doctorul arde locul care doare cu un soi de frunză, care are puterea de a lua durerile. Japonezii bolnavi de mătrice se supun la aceasta lecuire, care este cam dureroasă!

Un dovleac (bostan) uriaș

Un grădinar italian, după ce în căjiva ani dearându-l a semănat semințe de dovleac finite într'o apă pregătită cu îngrășăminte și apoi pusă în pământ îngrășat special, a isbutit în toamnă să culeagă un dovleac uriaș care cântărește

51 de kilograme! Dovleacul a fost dus la expoziție, grădinarul care l-a cultivat primind frumoase premii

Răzbunare femeiască

În toată Rusia circula șovrul că mareșalul Takaciewski a fost dus la împușcare de către o femeie, care l'a pârât că ar fi complotat împotriva lui Stalin. Blucher însuși, care acum și el e arestat a dat ordin să-l aresteze.

Despre Blucher, s'a răspândit șovrul, că tot o femeie l'ar fi băgat la închisoare. Generalul Blucher a fost căsătorit de câteva ori. În vremea din urmă era căsătorit cu o cazacă foarte frumoasă, de care s'a despărțit. Din răzbunare cazaca l'a pârât pe Blucher lui Stalin spunând că acesta a făcut un complot pentru răsturnarea rânduelii din Rusia. Stalin a dat ordin ca să fie arestat Blucher iar femeia i-a dat o frumoasă... amintire.

Mulți bărbați și-au pierdut capul din cauza femeilor! Și câji și-l vor mai pierde.

Ce au trimis femeile și copiii din România familiei domnitoare a Angliei

Insoțitorii M. S. Regelui cari au plecat la Londra, au luat cu ei obiectele trimise de femeile și copiii din România, pentru a fi dăruite familiei regale englezești. Iată unele dintre obiecte: lucrări după odăjdii și împodobiri bisericești și domnești; trei broderii lucrate de femeile din jud. Gorj, una de borangic, de galben roz, toate acestea vechi modele brodate de domnișe, luate după broderiile Mariei de Mangop, doamna iubită a lui Ștefan cel Mare. Aceste broderii sunt adevărate frumuseți.

A doua serie de obiecte sunt broderiile după vechile izvoade românești, mici obiecte lucrate în piele, ceramică, etc. Pentru micile principese Elisabeth și Margaret, s'au trimis patru păpuși îmbrăcate în costume românești, două din Ardeal și două din Vechiul Regat. Apoi două încheperi de gospodării jărănești mici, lucrate de copiii de școală, o încăpere din târg, regiunea Tg.-Mureș, alta oltenească. Am trimis ce avem al nostru ce e mai frumos.

O vânătoare cu sfârșit buș

Vânătorii, aproape întotdeauna, pornesc la drum cu gândul să ucidă cât mai multe »sălbăticiuni«. Li se întâmplă multora să nu ucidă nimic, spre marea lor nechez, dar și spre marea bucurie a locuitorilor pădurilor. Credem însă că se găsec rareori vânători ca un oarecare Cesare Marti, din Livorno în Italia, care a izbutit nu să trimită pe lumea cealaltă un iepure, ci să aducă doi pe lumea aceasta.

Dar iată cum stau lucrurile: Zărind un frumos iepure, el trase și îl ucise. Când se apropie însă de biata sălbăticiune constată cu destulă părere de rău că ora vorba de o iepuroaică și că, ea era pe cale să devie mamă.

Fără a sta la gânduri vânătorul se servi de cuțitul său spre a scoate din închisoarea lor doi iepurași de toată frumusețea. Căinele, care se vede, uitase și el de vânătoare, începu să-i lingă cu grija uneii mame și puțin după aceea cei doi noi născuți, duși într'o moșie din apropiere, sorbeau cu lăcomie lapte din linguriță. După o lună iepurași erau grași și frumoși.

Multe ne învață întâmplarea de mai sus!

Un muzicant a încercat pentru a treia oară să-și curme zilele

La hotelul «Lyon» din calea Griviței, — unde închiriasse o cameră — a încercat să-și curme zilele muzicantul Dincă Ion, domiciliat în str. Buzesți No. 94.

El a luat un puternic leac de dormit și până acum încă nu și-a revenit. De 36 ore doarme întruna la spital unde a fost transportat imediat ce a fost descoperit în camera de hotel.

Comisarul Tofan dela circumscripția 33 polițienească a început imediat cercetările de rigoare stabilind că muzicantul a încercat în două rânduri să și curme zilele.

dintâi, puternică, temută și bogată. În clipa în care a închis ochii, Kemal Ataturc a fost împăcat că soartea i a ajutat să-și îplinească cugetul.

În istoria omenirii Kemal Ataturc va fi pus în rândul oamenilor cari au făcut dar au făcut mult. Locul lui este ales între cei mai mari bărbați de stat pe cari i-a avut omenirea și poate cel mai mare din zilele noastre!

Săciorii din viața lui KEMAL ATATURC

Mustafa Kemal s'a născut la Salonic, în 1880, dintr'o familie anatoală. În 1908, era căpitan de stat major și făcea parte, împreună cu Enver, Talat și Djemal, din conducătorii junilor turci, cari au forțat pe Sultanul Abdul Hamid să reînființeze Constituția, iar în 1909 l-au detronat în favoarea fratelui său Rejod, devenit astfel Sultanul Mahomed al V-lea.

În timpul războiului balcanic din 1912—13, Kemal era maior în statul major al lui Fochripașa, comandantul armatei turcești din Dardanele, ca-

re se afla în poziție în fața armatei a patra bulgare. Din 1913 până în 1915, a fost trimis militar la legățiunea turcă din Sofia, în timpul războiului mondial, a luptat cu multă bravură iarăși la Dardanele. Sub Liman von Sanders, a condus mai târziu, trupele turcești în Palestina. După prăbușire, a luat comanda supremă dela Liman von Sanders, în Adana. Alci urma, după condițiile armistițiului, să predea materialul de războiu rămas, Antantei. El n'a făcut însă acest lucru, ci s'a retras cu restul trupelor și cu întreg materialul de războiu în Anatolia.

Numeroși soldați și voluntari au îngroșat rândurile armatei sale. În vara anului 1919, guvernul a finit la Erzerum o adunare națională care a format din sânul ei un guvern. În Decembrie 1919, guvernul s'a stabilit la Ankara, unde la 19 Ianuarie 1920 a luat ființă Camera deputaților. În Aprilie, după ce au fost făcute alegeri, s'a deschis la Ankara marea Adunare națională. La 16 Martie

1921 s'a încheiat un pact de prietenie cu Rusia Sovietică.

Mai târziu, în August 1921, Kemal ajunge generalism al armatei naționale cu puteri dictatoriale.

După victoria militară dela Sakaria, Adunarea Națională i-a dat titlul de Gaziu (victoriosul). În August 1922, Kemal întreprinde ofensiva contra grecilor la Eski-Schehir, care s'a sfârșit cu o complectă victorie turcească.

La 24 Iulie s'a încheiat pacea dela Lausanne.

La 13 Octombrie 1923, Angora a fost declarată sediul guvernului. Iar la 29 Octombrie 1923 s'a proclamat republică, al cărei președinte a fost ales Kemal.

Această alegere a fost reînnoită la 1 Noembrie 1927, și la 4 Mai 1931 Opera de reconstrucție extraordinară a lui Kemal, a început la 3 Martie 1924, cu desființarea califatului și scoaterea membrilor Casei Osmaniene. Au urmat reformele care au ridicat prestigiul femeilor turcești (desființarea voalului), introducerea alfabetului latin, etc.

Cuvinte regale...

Prin culturalizarea satelor, Eu văd răspândirea cărții, răspândirea a tot ceace este frumos; dar văd și ridicarea păturii țărănești la un trai mai bun, la o mai bună pricepere a nevoilor și datorită fiecăruia.

Și apăs asupra acestui cuvânt, a „datoriilor” fiecăruia, pentru că în concepția Mea fiecare cetățean formează o celulă vie a Statului și această celulă trebuie să zvăcnească cu acelaș suflet și aceeași inimă, pentru acelaș ideal și același bine.

Chemarea dlui ministru al sănătății

pentru ajutorarea copiilor de țărani săraci

Dl gen. dr. Marinescu minisrul sănătății a făcut o chemare către toți oamenii de bine din țară, rugându-i să ajute după puterile lor, la ridicarea satelor cari zac în necaz și în sărăcie.

Iată cuprinsul chemării dlui general Marinescu trimisă celor 10 ținuturi ale țării:

Ministerul sănătății publice și asistenței sociale, îngrijorat de starea copiilor satelor noastre, a făcut un apel (chemare) către țară, pentru a le veni în ajutor.

Acest apel se adresează mai întâi celor instăriși și ridicați din mijlocul satelor noastre.

Se adresează proprietarilor, industriilor, etc., pe teritoriul cărora se găsesc satele sau pentru cari muncesc satele noastre.

El se adresează și tuturor oamenilor de bine și cari înțeleg această mare îngrijorare.

Cum această grijă o împărtășește și ținutul, avem onoare a vă ruga să binevoiți a da dispozițiuni ca să i-a ființă, în fiecare județ, comitete sub patronajul (îngrijirea) prefectilor și din cari vor face parte și medicii de județ — comitete care să intensifice

și să susțină acest apel. Apelul lasă complet libertatea fiecărui să răspundă în limitele sentimentelor și a mijloacelor de cari dispune și deci se va căuta:

A se încuraja ca asistența copiilor din sate să fie dată direct de proprietarii sau întreprinderile, pe teritoriul cărora se găsesc.

A se strânge fonduri ca să se dea ființă cantinelor școlare, ce se vor conduce de eforii școlare sătești, completate cu preotul și medicul local dacă este; aceste fonduri vor rămâne și se vor întrebuința numai pe teritoriile județelor respective.

Alături de acest apel, adresat țării întregi, opera dv. personală, de a incita, susține și realiza această asistență a copiilor, în special la sate, este cea mai prețioasă și pentru care ministerul sănătății publice ține să vă adreseze cele mai deosebite mulțumiri.

Ministerul sănătății publice și asistenței sociale așteaptă zilnic, pe adresa direcțiunii cabinetului ministrului, toate răspunsurile la acest apel.

Ministru:

G-ral Dr. N. Marinescu

Procesul unor foști legionari din județul Someș

Tribunaiul militar al Corpului VI. Armată din Cluj a judecat în săptămâna trecută procesul celor 16 foști legionari din comuna Olpret județul Someș, în frunte cu medicul Dr. Victor Apostolescu, dați în judecată pentru propagandă politică oprită de lege, pentru adunare fără autorizație și pentru încercare de stricare a rândului în stat.

În actul de dare în judecată scrie, că după deslințarea partidului „Totul pentru Țară”, pârâțul Dr. Apostolescu a continuat să facă propagandă printre sătenii din comuna Olpret și din jur, întâlnindu-se pe furis cu pârâții: Vasile Pop din Oșorbel, Gavrilă Căpran din Auteș, Ioachim Pop din Oșorbel, Ioan Ma-

rian din Pruniș, Lazar Florian din Oșorbel, Gh. Prunduș din Oșorbel, Ioan Coroian din Auteș, Alex. Săplăcan din Pasteliuc, Teodor Mureșan din Auteș, Grigore Borza din Pasteliuc, Aurel Pop din Căprioara, Ioan Țiplea din Căprioara și Dumitru Mureșan din Pruniș.

Tribunaiul militar a celtit pârâșilor următoarea osândă:

Dr. Victor Apostolescu 2 ani închisoarea, 6 ani pierderea drepturilor cetățenești.

Ioachim Pop și Gavrilă Căpran câte 5 luni închisoare și pierderea drepturilor pe 2 ani, iar ceilalți pârâși au fost osândiți la câte 3 luni închisoare și 2 ani pierderea drepturilor cetățenești.

Mai bine și mai târziu, decât deloc

Un ziar „de stânga” din Paris, cu numele „La Republique” (republica), cere curățirea Parisului de streini și mai ales de evrei!

Iată că însăfârșit se treziră și în Franța. Și se treziră nu numai cei „de dreapta” ci chiar și aceia „de stânga” cari francezi sunt și ei și la primejdie una sunt, una simt. Nebu-neasca faptă a evreului Grünspan, care l-a omorât pe germanul von Rath, le-a arătat și francezilor cei prea buni la inimă și prea îngăduitori cu jidanii,

că neamul ludel are născută în el fărădelegea. El se folosește de toate mijloacele, cele mai josnice, cele mai mișelești, ca să-și ajungă ținta. Dar dacă nu și-o ajunge, împiedecă fiind de creștin (ca în Germania de germani) el îndreaptă arma și trage, scoate cuțitul și străpunge, sau îndeamnă pe alții la omor. Jidanul se răzună! Răzburarea este cea mai josnică, cea mai mișelească armă a omului! De această armă se folosesc evreii când nu mai izbutesc să-și ajungă scopul.

Ne bucură nespuse de tare că toate zările din Franța au pornit acum o luptă aprigă de scoatere a jidanilor, — oaspeți nepoziți — din Franța care e a francezilor.

Alăția jidani se cuibăriseră acolo — cași la noi de altminteri — încât nu se putea să nu înceapă „o curățire a Parisului” cum spune ziarul francez. Și dacă și Franța îi curățită, avem cele mai bune nădejdi, că și ai noștri vor veni la rând! Să fim numai cu răbdare.

Se plinește scriptura!

— Fapta jidanului care l-a omorât pe germanul von Rath, a ridicat întreagă lumea împotriva lui Izrael!—

Răzburarea

Marele sfat al jidovilor pământului a luat hotărârea să răzbune „toate durerile” pe cari le îndură evreii din Germania. Cu ajutorul mai marilor industrii și a comerțului au oprit — în America, în Anglia și în țările mari comerciale, — toate mărfurile trimise din Germania. Văzând că nu pot, pentru că mărfurile germane sunt căutate ca fiind bune, au pornit la ucidere.

Într-o sfățuire tainică ținută la Paris, mai marii jidovilor l-au îndemnat pe un evreu tânăr de 17 ani cu numele Grünspan să-l omoare pe ministrul reprezentant al Germaniei în Franța. Trei zile în șir a umblat evreul cu revolverul în buzunar și nu l-a putut întâlni pe ministrul german. Soartea căzu atunci pe secretarul ministrului, von Rath, care fu doborât cu 2 gloanțe de revolver.

— „Mi-am răzburat frații cari au fost fugăriți din Germania”! — a declarat evreul mișel la poliție.

Răzburarea, răzburare cere

Fapta nesocotită a evreului Grünspan a produs în Germania un uriaș val de indignare. În clipa în care von Rath a închis ochii, în toate orașele mari au fost aprinse sinagogile, poporul a ieșit în stradă

și a cerut moarte lui Izrael! Joi pe la amiază, din cele 12 sinagogi aflătoare în Berlin 7 erau în flăcări, la Viena 3, la München 4, la Hamburg 4, la Köln 3. Dacă ministrul de interne al Germaniei nu ar fi luat măsuri la vreme, poporul german ar fi ajuns să-și sfășie de jidani!

De groaza urmărilor, la Viena într-o zi s'au sinucis 22 de evrei. Mii de evrei și-au părăsit casele și au plecat spre granițe. La granița Cehoslovaciei se află împrejmuți peste 5 mil de evrei, cari nu sunt lăsați să intre nici pe pământul Cehiei, nici să se întorcă pe pământul german.

Dela Viena pleacă pe Dunăre în jos, în fiecare zi, vapoare încărcate cu jidani, cari acum vreau să se așeze în Africa! Acestea's urmările unei răzburări! Dar mai sunt și altele.

40 de miliarde despăgubiri

În urma morții lui von Rath, ministerul de finanțe al Germaniei a dat o poruncă în care îi pedepsește pe toți evreii locuitori ai Germaniei la plata sumei de 1 miliard mărci Germane (40 de miliarde în banii noștri) sumă care este socotită drept de răscumpărare bănească pentru pierderea suferită prin uciderea germanului.

Din această sumă 5 mi-

liarde au și fost încasate în prima zi. În decurs de 10 zile dela darea poruncii, toate cele 40 de miliarde trebuie să fie în visteria Germaniei.

Evreii vor fi scoși din industrie, comerț și meserii

Nici un evreu nu mai poate fi în Germania comerciant, industriaș ori meseriaș. Fabrica în care va lucra un evreu, va fi în dată închisă! Evreii nu mai au îngăduire să se ducă la vre o adunare, cinematograf, teatru, sau în oricare loc unde s'ar afla germani.

Pe întreg cuprinsul Germaniei nu se mai află nici un avocat jidan. Medicii nu au mai rămas deloc. Din celelalte profesii li bere și câți au mai fost, acum după uciderea lui von Rath, au fost scoși de tot. Un evreu care se află în Germania și mai vrea să rămână acolo, trebuie să moară de foame.

Iată că se plinește Scriptura, care zice: „Neamurile pământului te vor alunga și nici în gură de șarpe sălaş nu vei afla”.

Nu numai germanii, ci toate popoarele lumii murmura acum împotriva evreilor. Fapta mișelească a evreului care l-a ucis pe von Rath a grăbit cu un ceas mai de vreme pierzarea lui Izrael. Nimănui să nu-i fie milă, când el singur și a căutat-o!

Colțul gospedarului**Nutrețuri verzi pentru păsări**

În vremea din urmă s'a aflat, că nutrețurile verzi sunt foarte bune pentru hrana păsărilor. Aceste nutrețuri, cari ajută foarte mult ouatul, sunt următoarele:

Varza de nutreț este o plantă care a început să se cultive în unele părți în țara noastră, prîindu-i

destul de bine. Găinile o mănăcă cu plăcere și ajută la culoarea și gustul gălbenușului.

Sfecla de nutreț și de zahăr este nutrețul verde cel mai de seamă pentru păsări peste iarnă. Se dă sau întreagă, acășindu-se la o înălțime potrivită ca găinele să ciugule din ea

sau se dă tăiată mărunt. Cartofii de asemenea se pot da iarna păsărilor. Se dau tăiași mărunt și în măsură mică.

Sfecla și cartofii degerați și cu colți nu se dau păsărilor.

Morcovii de nutreț, acolo unde se cultivă, sunt un nutreț foarte bun pentru păsări.

Se dau la fel ca și sfecla de nutreț.

Noutăți — Știrile săptămânii

M. S. Regina Marioara a Jugoslaviei este bolnavă. M. S. Regina Marioara a Jugoslaviei sora M. S. Regelui nostru și mama Regelui Petru al Jugoslaviei, a fost operată în săptămâna trecută. Sănătatea M. Sale este acum îmbunătățită. Medicii cari veghiază la căpătâi vestesc că în curând M. Sa va părăsi patul suferințelor.

Noul conducător al Turciei a fost ales. După obiceiul Turcesc, încă înainte de a se înmormânta un conducător care a murit, se alege altul nou și apoi se face înmormântarea. În locul lui Kemal Atatürk, la președinția republicii turcești a fost ales Ismet Inonu, urul dintre cei mai apropiați prieteni ai fostului președinte Kemal.

Cine va fi președintele Cehoslovaciei. Membrii guvernului cehoslovac s'au adunat la o constituire și au hotărât ca în locul rămas gol prin abdicarea dela președinție alui Beneš să l candeze pe ministrul de externe de acum, dl Chvalkovsky.

Obrașnicie ungurească! Este știut că legătura de tren între Satu Mare și Sighet se făcea printr'o linie care trecea prin Cehoslovacia. Când și-au ocupat Ungurii partea din Ruțeaia căpătâia acum din nou, cu toate că nu aveau drept să o ocupe, au cuprins și linia ferată pe care mergeau trenurile noastre, oprind astfel mergerea trenurilor la Sighet. Aceasta este o provocare obraznică!

Și-au aflat copila după 22 de ani. Acum 22 de ani a fost aflată în com. Călărași din Basarabia o copilă care a spus că-i orfană de război. Copila a crescut și în 1931 s'a căsătorit cu un sătean din comuna Pitușca. Acum câteva zile femeia a primit o scrisoare în care părinții ei o vestesc că trăesc și se află în Siret-Bucovina. Iși poate închipui oricine câtă bucurie este acum în familia Plegherin, căci așa-i cheamă pe fericiții părinți.

Flăcău, nu glumă! »Românul se ia de piept cu ursul», nu este vorbă de clacă, ci adevărat! Flăcăul Gheorghe Anton, păzitorul unei herghelii de cai, a fost atacat în una din zilele trecute de o halță de lupi. Înarmat cu un ciomag de corn, flăcăul s'a luat la bătaie cu lupii. Pe trei i-a doborât cu lovituri dibace iar ceilalți, dacă nu o luau la fugă, aveau aceeași soartă...

Curajosul flăcău este de loc din com. Polovaci jud. Gorj. Flăcău, nu glumă!...

Un proces de complot împotriva lui Hitler. Tribunalul popularului din Germania va începe judecarea unui răsunător proces unde vor fi aduși 20 de acuzați în frunte cu Ernest Nikisch, învinuși de încercare de asasinare alui Hitler.

După știrile din Germania, se crede că întreaga bandă — socotită cea mai primejdioasă bandă de ucigași — va fi osândită la moarte.

Se întindecă steaua lui Roosevelt. De curând au avut loc în Statele Unite alegeri de deputați și de senatori. În aceste alegeri partidul dlui Roosevelt, președintele Americii, a pierdut 73 de deputați și 8 de senatori.

Cu toate că se află la »putere», tot pierde. Iată cum apune steaua omului care se crede stăpânitorul Americii!

Ce vrea Bulgaria? Un ziar strein a publicat deunăzi o știre cam îndrăzneț Zice că acuma și Bulgariei i-a venit poftă să ceară pământ. Ziarul cu pricina scrie că Jugoslavia, Grecia și Turcia s'au și hotărât să i dea fiecare câte puțin. Sărbii dau un oraș cu 60 de mii de bulgari, Grecii o cârare peste pământul lor ca să aibă și bulgarii drum la mare iar Turcii o falcă de pământ cu vre-o 80 de mii de bulgari.

Nu ne împotrivim deloc la aceste dăruri, căci fiecare liber este să facă ce-i place cu țara lui. Dar ne întrebăm: oare câte țări s'ar mai afla să ceară mereu pământ dela altele? Că deabia s'a pornit Cehoslovacia și ies ca din pământ altele și altele. Asta nu i a bună!

Atentat cu dinamită la Reșița. Cetim în ziarul »Patria» din Cluj:

Joi noaptea pe strada principală a Reșiței, la prăvălia de coloniale Deutsch Wilhelm, a făcut explozie un cartuș de dinamită așezat de necunoscuți sub ușa prăvăliei. Explozia a fost atât de puternică, încât ușa magazinului a fost aruncată în mijlocul străzii, iar un perete al clădirii s'a dărâmat. Prăvălia este în apropierea Postei Centrale și a clădirii poliției. S'au operat vre o 20 arestări printre elementele de extremă dreaptă. Autorii atentatului nu au fost încă descoperiți. Ancheta continuă.

Desigur, că pentru un ziar de stânga cum este »Patria» din Cluj, orice atentat se întâmplă, el trebuie să fie neapărat săvârșit de către »elemente de dreapta», că numai cei »de dreapta» știu face rău!

Odișoi oameni, comuniștii aceștia!...

Soldat curajos. Autobuzul c. f. r. care face cursa Iași-Vaslui, în apropiere de satul Poeni jud. Iași a fost atacat de doi bandiți îmbrăcați în uniformă de jandarmi. Cu pușca la ochi bandiții i au silit pe călători să coboare și să caute bani. Printre ei se afla și un jandarm Acesta s'a trântit la pământ și înainte de a putea face bandiții o s'ngură mișcare, a întins arma spre ei și le-a poruncit să ridice mâinile în sus. Bandiții neavând încotro, s'au supus. Legați butuc, ei au fost predați parchetului.

Fapta curajoasă a jandarmului merită toată lauda și autoritățile militare ar trebui să-l cinstească cu ordin de zi.

Invățător lipsit de suflet! Bătaia este ruptă din rai, zice un înțelept proverb. dar bătaie cu modru, nu bătaie cu moarte! Se zice că copilul pe care nu-l bați puțin acela nu crește... Numai să nu-l bați ca și învățătorul Nicolae Gaf-toiu din Brăila, care într'o zi, infuriat că elevul Onisiu Jardan este neascultător, l-a luat la bătaie, l-a bătut ca un smintit până ce a rămas în nesimțire. Dus la spital, nefericitul copil a murit în chinuri groaznice.

Ce pedeapsă i-se cuvine ne-quetatului învățător?

Tot coada Rusiei! Se sponise că chinezii ar vrea să lege pace cu Japonia. Dar... se împotriviră Rușii. Cu toate că ei

văd puterea Japoniei, care merge înainte spre inima Chinei, cucerind tot mai mult și nimicind armatele chineze, Rușii tot îi îndeamnă să lupte! Oare pentru ce? Cred ei că vor mai birui chinezii? Ori poate au alte planuri.

Deocamdată știrile cari vin deacolo, spun: Trupele japoneze au încercuit și au nimicit 2 divizii chineze. În 2 divizii se află cel puțin 10 mii de soldați.

Mai au rușii nevoie de o dovadă mai grăitoare că nu mai pot câștiga războiul? Credem că nu!

Să le scrie în limba lor. Jidanii din Germania, mai cu seamă comuniștii, ca să scape de părjol, ascund că sunt jidani. Acum nu mai pot. La Viena s'a dat o poruncă, că toate firmele evreilor să le scrie în limba lor iudească.

Un român poznas, întreabă, oare ce s'ar întâmpla dacă și la noi le-ar scrie în limba iudească?

Iată ce răspundem: Nu am mai putea ceti! că toate firmele ar fi scrise cu potcoave de-a lor.

Asta-i bine! Un decret lege de curând ieșit în Cehoslovacia, spune că toate femeile măritate vor fi scoase din slujbele statului

Foarte frumos și foarte bine venit. Și ar fi bine venită această măsură și la noi, numai să le dea bărbaiilor puțința să-și fină nevestele, cum desigur le dă stăpânirea Cehilor. Altminteri, nu-i bine!

Nu-i bine să semeni cu altul. Un doctor englez din Londra, cu numele Macdonald, se pomeni atacat dela spate de un necunoscut și rănit cu pumnalul. Rănitul fu dus la spital unde se află în stare gravă.

Poliția făcând cercetări, nu mică îi fu mirarea, când află că doctorul căzu victimă în locul Regelui Greciei, cu care are o mare asemănare. Se vede că criminalul voind să-l omoare pe Regele Greciei, l-a pândit pe doctorul englez, crezând că este regele și l-a atacat. Poliția nu a putut prinde făptașul.

Zece școlari români vor fi trimiși în Anglia. Reprezentații Angliei la București, au făcut cunoscut ministerului școalelor, că o școală mare din Londra, dorește să ducă, pe 2 săptămâni, 10 elevi români, cari să viziteze Anglia. Elevii vor fi aleși prin concurs, dintre aceia cari știu mai bine limba engleză. Ei vor merge în Anglia în vacanță.

Alți foști legionari osândiți. Tribunalul militar al Corpului VI armată de sub președinția dlui col. Dum. Negulescu, a condamnat pe următorii muncitori și meseriași din Turda, învinuși de călcarea dispozițiilor din ordonanța Nr. 1: Stoica Gheorghe, 8 luni închisare și 3 ani interdicție, Lungu Traian 6 luni închisare și 2 ani interdicție, Chintuanu Ioan 6 luni închisare și 3 ani interdicție, Sămărtineanu Aurel, 3 luni închisare și 2 ani interdicție, Oltean Vasile 3 luni închisare și 2 ani interdicție, Hădăran Aurel, Oțoi Nicolae, Sasu Vasile Dăncuț Ioan și Loghin Gavrilă la câte 2 luni închisare și 2 ani interdicție.

PAZĂ BUNĂ LA HOTARE!

La ușa țării noastre ciocănesc mii și mii de oameni, — fugăriți din Germania, fugiți din țările peste cari a căzut altă stăpânire, — cari cer adăpost. Să se întărească paza la hotare, căci ușor se strecoară și odată ajunși aci, iată ce săvârșesc:

În fața Tribunalului a fost adus germanul Schmedig Ernest Erich, care s'a strecurat peste graniță, și-a ticluit acte și... S'A FĂCUT DOCTOR. Cu actele false, mișelul a intrat la un spital cu o plată de 15 mii de lei pe lună!

În vremea din urmă au fost prinși sute de »DOCTORI» cari aveau acte false. Cei mai mulți s'au aflat că erau evrei intrați la noi pe furis. Apucătura era de tot ușoară. Treceau granița și se lăsa prinși. Grănicerii nu-i mai trimiteau înapoi de unde au venit, CĂ AȘA CERE LEGEA, ci îi duceau la judecată în fața Tribunalului. Tribunalul îi osândește dela 15 zile la o lună închisoare, pe care o făceau bucuroși. După săvârșirea pedepsei erau lăsați liberi prin țară. Și în scurtă vreme îi afai DOCTORI! Da, da! Să nu se mire nimeni! Au fost aflați sute de »DOCTORI» și »FARMACIȘTI» din aceștia cu acte fabricate de dânsii. Și cine mai știe căi deochiași se mai află printre noi, pe cari nu-i știm noi și pe cari nici poliția nu-i poate scormoni.

De aceea, acum când auzim ce se petrece în Germania, de unde fug evreii ca de foc, să ne păzim bine hotarele, că evreul trece și prin urechile acului, necum prin strunga nepăzită dela hotarul țării noastre!

Și nu ne-am prea bucura de alți nepoftiți, că avem destui, de nu mai știm ce să ne facem cu ei!

Cum vor fi plătite geamurile sparte de evreii din Berlin

La poliția din Berlin au fost chemați 160 de evrei bogați. Fiecare din aceștia a primit o scrisoare în care era pusă suma ce trebuie să o plătească pentru repararea geamurilor sparte cu ocazia tulbură-

rilor pricinuite de moartea lui von Rath. Sumele se ridică între 50 și 150 de mii de mărci (în banii noștri cam un milion și jumătate), care vor trebui să le plătească evreii încă în săptămâna aceasta.

Care este cauza prăbușirii Cehoslovaciei

La Praga a fost alcătuită o comisiune care să cerceteze »cauzele cari au dus la prăbușirea Cehoslovaciei». Această comisiune va cerceta următoarele puncte:

1. Cauzele »prăbușirii naționale», adică ce vină poartă fostul președinte Beneš la necazul în care a ajuns Cehoslovacia.

2. Care este vina partidelor politice și în general a fostelor guvernări a Cehoslovaciei, cât mai ales ce au făcut reprezentării ei în streinătate, cari sunt bănuși că au slujit alte interese decât acele ale țării lor.

3. Să se cerceteze unde sunt banii, puși la îndemâna unor miniștri, în scopul de a face propagandă Cehoslovaciei în străinătate.

Această cercetare a fost cerută de către ministrul reprezentant al Cehoslovaciei la Paris, ale cărui rapoarte nu au fost luate în seamă, cu toate că dânsul

a vestit încă de cu bună vreme primejdia care păștea Cehoslovacia. Ba mai mult, ministrul reprezentant dela Roma spune că rapoartele sale au fost de-a dreptul falsificate, astfel că guvernul din Praga lucră el însuși împotriva intereselor țării.

Această chestiune, foarte grea, care a grăbit prăbușirea Cehoslovaciei va fi desbătută pe larg în parlamentul cehoslovac.

Iată cum, lipsa de patriotizm, fapta unor oameni cari au lucrat împotriva țării lor, au putut nimici, în numai câteva luni, o țară.

Este tristă și dureroasă această faptă. Dar la ce mai folosesc acuma cercetările, scormonirile unu mormânt, din care nu se mai poate ridica cece a fost Cehoslovacia, așa cum a fost ea până acum o lună, nu va mai fi niciodată. Putem fi siguri de asta!

INCURAJAȚI COMERTUL ROMÂNESC

CUMPARÂND CAMĂȘI, CRAVATE, PIJAMALE

Mulțumită celor ce ne-au dat concursul, vindem cu

50-100 lei de cămașe mai eftein ca toate mag. similare

„Niky”

DUMITRU BORCEA București, Tel. 3.51.66, Gal. Victoriei 114